

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

rednište, poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

okopisov ne vračamo
se pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje
Vse leto velja 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2.50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice pojasnila, poslana razpise služb e plačati po 20 n za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne
če se tiska enkrat 14 h
" " " dvakrat 12 "
" " " trikrat 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118)

Narocnino, reklamacije, to je vse administrativno
stviri je pošiljati samo na naslov

pravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53 160.

Reklamacije so oroste poštnine

Pogum v srce, na čelo znak poštenja —
pa smo na trnjevo stopili pot!
Mož ne boji se borbe in trpljenja,
kjer sveti luč spoznanja, tam ni zmot!

Do skrajnosti sirovo in brezdušno je, kako profanira klerikalni »Slovenec« učiteljsko bedo in boj učiteljstva za ugodno rešitev krušnega vprašanja! — Iztrgajmo njegove izbruhe sirovosti iz pozabnosti in jih pribijmo na tem mestu, da bodo še naši znanjci vedeli, s kako brezsrčnim sovražnikom smo imeli opraviti v sedanjih dneh!

»Slovenec« piše dne 11. t. m. pod naslovom »Blamaža kranjskih liberalnih učiteljev« doslovno: »Dunaj, 11. novembra. Kranjski liberalni učitelji so bili v današnji seji državnega zbora silno blamirani. Razposlali so poslancem brošuro, v kateri trdijo, da jih večina kranjskega deželnega zbora zatira. Razni stavki v tej brošuri, ki so jo spisali ljudje, ki imajo dovolj denarja, da doma širijo »Vodiške čudeže« in se sedaj hranijo s telečjo krvjo vodiške Johance, so vzbujali splošno veselost. Kmalu je brošura napolnjevala — koše za papir.«

Naslednji dan, t. j. 12. t. m., pa je pod naslovom »Povodenj v parlamentu«, zapisal »Slovenec« to skrajno sirovost, ta odjek srčne in naravne neolikosti: »Liberalni učitelji so poslali včeraj svoj znani pamflet vsem državnim poslancem, izvzemši kranjske poslance S. L. S. Po vpitju, ki ga ženo, bi bil mislil, da bo ta njihova papirna bomba tako učinkovala, da bo pozabljena in zlomljena rusinska obstrukcija, da se ne bo govorilo o Stürgkhovem odgovoru na interpelacijo o češkem komisariatu, ampak da bo vse ogorčeno obsojalo grozno usodo Grmekov in drugih enakih selivcev. Pa kaj je bilo? Povsod po tleh je ležal papir, na katerega so namazali svoja dejanja, in ženske po zbornici so ga s trudom odnesle cele koše. Če sedaj liberalnim učiteljem še manjka izvodov, naj se nanje obrnejo, da jih dobe. Pa še nekaj se je reklo! Če imajo kranjski liberalni učitelji toliko denarja, da tako trsojso natisnjen papir, se jim pač ne more tako slabo goditi, kakor jamrajo.«

Tako sirova more biti le kaka primojduševska natura, ki se je preko mere nalila geruša! — Prerekati se z njo se ne splača, pa tudi dostojno ni!

Brez src rodniki so za mizo zbrani,
ti orješ beden skaloviti svet,
človeštvu v službi ti junak ostani,
na njivo tvojo hodi narod žet!

Boj za kruh.

MIR PRED VIHARJEM.

Od vseh strani nam dohajajo poročila slovenskih naprednih učiteljev in učiteljic, ki nam pričajo, da smo splošno ustregli z zadnjim uvodnikom v »Učiteljskem Tovarishu«. — Razkrili smo pred vso javnostjo položaj, v katerem se nahaja vse avstrijsko učiteljstvo; pokazali smo, da je ta položaj nevzdržljiv, da je vse potrpljenje učiteljstva pošlo, da je učiteljstvo sito zastopavljanja in izkoriščanja ter da je pripravljeno z najskrajnejšimi in najradikalnejšimi sredstvi izvojevati si svojo pravico!

O tem položaju in o tem razpoloženju vsega avstrijskega učiteljstva so potom naše organizacije in potom našega tiska sedaj obveščeni vsi poklicani faktorji, ki imajo pravico in dolžnost, da odstranijo sedanje neznosne razmere. Ako tega ne store, bodo oni krivi posledic! Mir, ki se-

daj navidezno vlada v naših vrstah, je mir pred viharjem!

Čujmo in pripravljajmo se, da storimo dolžnost izkoriščanega duševnega proletarca, kadar nas pozove glas naše organizacije! — Pogum v srce! — Nobenega strahu! — Spoštujmo svoje človeško in stanovsko dostojanstvo! — Mera trpljenja je polna, prepolna! Huje kakor sedaj ne more biti! — Naj se zgodi karkoli, vse bo pot k boljšemu, vse bo začetek novega življenja!

SLOVANSKI DRŽAVNI POSLANCI.

Sedaj je čas, da pokažete v dejanju ljubezen in naklonjenost do učiteljstva, do nas — pionirjev prosvete, kakor nas tolikokrat nazivate ob slavnostnih in veselih prilikah! — Storite vse, kar je v Vaši volji in v Vaših močeh, da pride učiteljstvo do kruha! — Zastopniki ljudstva ste; dajte ljudstvu zadovoljno učiteljstvo, ki mu gradi hram kulture, samozavesti in ponosa, ki mu torej stavlja temelje vseplošnega napredovanja in mu daje pogoje samobitnosti ter moralne in materialne sile! — Naš položaj vam je znan! Ta položaj kriči do neba; iskrenejše, izdatnejše ni mogoče utemeljiti potrebe nujne rešitve našega krušnega vprašanja! Pred vsemi drugimi vprašanji stoji sedaj naše vprašanje! Kruha hočemo! Kruha nam dajte!

PASIVNA RESISTENCA ČEŠKEGA UČITELJSTVA.

Budjejevice, 18. nov. 1913.

Tu se je vršil shod češkega učiteljstva, ki se ga je udeležilo nad 1000 glav. Shod je soglasno zahteval takojšnjo ureditev učiteljskih plač; ako se to ne zgodi, začne učiteljstvo s pasivno resistenco. — Sklep so brzojavno naznanili ministrskemu predsedniku, cesarskemu namestniku in predsedniku upravne komisije grofu Schönbornu. — Poslanec Kalina je izjavil, da se češki radikali ne morejo zavzeti za mali finančni načrt, ker morajo podpirati Ukrajince v boju proti Poljakom.

Sejalci, sužnji, plemiči, vojniki —
vsi eno!... Jasno čelo, čista vest!
kadar z oltarjev padejo maliki,
najkrutejšo svoboda zlomi pest!

Moč in pravica.

La justice sans la force est impuisante;
la force sans la justice est tyrannique.

Živimo v času, ko je skoraj težko določiti, komu bi dali prednost: pravici ali moči. Zlasti učiteljstvo — napredno namreč — čuti to le predobro na svoji lastni koži. Oni, ki so pod vlado moči, so tudi toli močni, da zmagujejo sladko težo 25%, slabejim pa, ki naj bi jim rezala kruh pravica, niso naložili tega bremena. Pa to še ni vse! Poglejmo nekoliko v notranji ustroj mehanizma, ki mu pravimo šolska uprava! Vse se vrti okolo osi, ki jo imenujemo moč, prav ob periferiji kolesa pa ubegavajo v nič oni majhni delci, ki jim pravimo pravica. Službena mesta so razdeljena pri nas v dve kategoriji: ona pod vlado moči in ona pod vlado pravice. Ta slednja so zapuščene vasi v gorskih in oddaljenih krajih, kjer naj dela pokoro »neubogljiv« pa značajan učitelj. Če je razpisano mesto prve kategorije, je že naprej določeno, kdo ga bo dobil, za mesta druge vrste pa naj se potegujejo oni, ki imajo sicer najboljšo kvalifikacijo in več zmožnosti kot oni za prva. Kolikrat smo že ožigalsi to početje — a boginja pravice ima

res zavezane oči in udarja s svojim mečem le še ploskoma v kalno vodo.

Quousques tandem? In kdo trpi pri tem? Ali niso mari ponižali ugleda našega šolstva že na najnižjo stopnjo? Ampak vkljub temu, da mu zadajejo še vedno smrtne udarce, jih napredno učiteljstvo vedno krepkeje odbija, držeč visoko bojni prapor, na katerem se bleste besede: napredku, vzgoji in izobrazbi. Črna tema še leži po večini naših zapuščenih in oddaljenih krajev — in ravno tja so poslali značaje, meneč, da se tudi oni poizgube v temi in osamelosti. Pa tudi ti že niso več sami in osamljeni. Povsod so si že pridobili prijateljev, ki vedo ceniti njih delo in trud.

Pod vlado moči smo tudi mi močni, dasiravno nam roka pravice reže tako pičel kruh, da bi morali oslabeti, če ne bi nas krepilo zaupanje samega v sebe in zavest, da delamo prav in v prosep domovine. Ne bojimo se njihove moči in mogočnosti, zakaj moč brez pravice je le tiranstvo, ki pa je bilo v vseh časih le začasno. Man ist nur dann groß, wenn man gerecht ist — a do take mogočnosti se pa naši sovražniki ne morejo povzpeti. Moč in pravica — dva različna pojma sicer, ki pa sta vkljub temu tako tesno združena, da si ne moremo misliti enega brez drugega. Močna pravica, to je ona pravična moč, ki naj bi branila zatirane in preganjane, to je ona pravična moč, ki sloni na njej ves državni ustroj, ona pravična moč, ki je temelj državnim zakonom in tudi našemu § 55.

S kruto silo posega moč v delokrog pravice, ta pa nima moči, da bi branila sebe in one, ki zaupajo vanjo. Skrhan meč ima ta boginja in zavezane oči. Če bi ji pa odtrgali zavezo izpred oči, bi videl, da se blesti v njih solza, ki je enaka solzam, ki drči niz lic zatiranim. Ti se še z zaupanjem oklepajo pravice — a oklepajo pravice brez moči.

Dvojna mera v Istri.

V Istri je mnogo šol, kjer poučujejo svetni učitelji veronauk. Zaradi tega je določil istrski deželni šolski svet dogovorno z deželnim odborom, da se plača za ta pouk nagrada 100 K od razreda. Že l. 1910 je »Slovensko učiteljsko društvo« v Istri vložilo peticijo na deželni šolski svet, v kateri je dokazalo, da je ta določitev nepravična, ker primorski učni načrti določujejo, da se poučuje veronauk: na nerazdeljenih enorazrednicah 2 uri na teden, na razdeljenih enorazrednicah 4 ure na teden, na nerazdeljenih dvorazrednicah 4 ure na teden, na razdeljenih dvorazrednicah 4 ure na teden, na trirazrednicah 2½ ure na teden itd. v vsakem razredu po eno uro na teden. K temu je določil deželni šolski svet, da nima nič proti temu, ako se na trirazrednici poučuje v I. razredu namesto ½ ure eno celo uro veronauka pod pogojem, ako nima deželni šolski svet zaradi tega večih stroškov. Ako primerjamo ta določila s prejšnjim odlokom, dobimo, da dobi učitelj na nerazdeljeni enorazrednici 50 K za uro, na razdeljeni enorazrednici 25 K za ted. uro, na nerazdeljeni dvorazrednici 50 K za ted. uro, na razdeljeni dvorazrednici 50 K za ted. uro, na trirazrednici 120 K za ted. uro itd. za vsako tedensko uro 100 K.

To nam vendar kaže dosti jasno, da ni za enako delo enakega plačila in to se je vedno imenovalo, da je nepravilno in pristransko.

Vse to je dokazalo »Slovensko učiteljsko društvo« v svoji peticiji, a kaj je doseglo? Nič; zakaj deželni šolski svet

je vrgel peticijo ad akta v koš in s tem pokazal, da mu je vse slovensko učiteljstvo ničla. Ako je še v veljavi pregovor, ki pravi: »Pozdrav je vljudnost, odzdrav je dolžnost,« so se pokazali gospodje jako malomarni, da ne rečemo drugače. Kaj hočemo, saj tu gre večinoma le za slovenskega trpina učitelja! On naj trpi pomanjkanje, a da bo to bolj občutljivo, se ga še prezira. Za italijansko učiteljstvo se poskrbi že drugače, ker je razvidno iz interpelacije, ki so jo vložili v državnem zboru Mandič in drugi, da se italijanskemu učiteljstvu plača v enakem slučaju dvakrat toliko, kolikor določuje zgoraj navedeni odlok.

Zanimiv govor ministra za uk in bogočastje dr. Hussarka vit. Heinleina.

Svečani otvoritvi novega protestantskega teološkega doma (Evangelisches Theologenheim), ki se je vršila na Dunaju v ponedeljek 27. vinotoka, je prisostvoval poleg mnogih visokih uradnikov in župana dr. Weiskirchnerja tudi naučni minister Hussarek, ki je znan kot goreč klerikalec.

Njegov govor je v toliko zanimiv, v kolikor meji na vprašanje verskega indiferentizma. Katoliška cerkev se proglašala za edino pravo in proklinja vsak indiferentizem, kar je z njegovega strogo verskega stališča edino pravilno. Če pa bremo govor naučnega ministra — stebra avstrijskega klerikalizma — profesorja, ki označuje pri svojih vseučilišnih predavanjih odpravo konkordata iz l. 1855. in jezuitske vlade na polju šolstva kot kršnje pogodbe in to čez več kot 50 let — potem se nam mora pojaviti vprašanje, kako daleč sega klerikalna mržnja do indiferentizma. Toda povejmo v kratkih potezah ministrov govor, ki je bil nekako sledeč: On čestita protestantski cerkvi na novem delu in ga označuje kot izredno važen dogodek v zgodovini avstrijskega protestantizma. Omenja, kako važna je vzgoja dobrega duhovskega naraščaja za vsako cerkev, če pomislimo na težavne naloge duhovskega stanu in na to, da živimo v dobi materializma. On ne vidi v tej zgradbi le verskega dela, ampak vidi tudi patriotsko delo, ki ga državna naučna uprava z najtoplejšimi simpatijami pozdravlja in katero bo vedno pripravljena dejansko podpirati. (Po tem stavku, bi mu kak srednjeveški papež že zdavno zaklical »Anathema sit« in ga povabil v Canosso). Končno zakliče procvitu te ustanove in cerkvenega zavoda srčen: Vivat, crescat, floreat!

Ta govor morda ni toliko zanimiv z ozirom na osebo ministra, ki je v družbi znan kot tolerant mož, zanimivejši je pa v tem oziru, ker nam kaže, da stebri klerikalizma dopuščajo indiferentizem z ozirom na druge konfesije, dočim dosledno zastopajo svoje rigorozno stališče proti pripadnikom lastne cerkve, če so naprednega mišljenja. Posebno čudno pa je, da strogo klerikalna naučna uprava kaže tako nepristransost v verskem oziru, dočim ji je v narodnostnem vprašanju taka nepristransost popolnoma tuja (lex Kolisko). Značilen je ta govor za vse avstrijske klerikalce, prav posebno pa za naše razmere.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Iz naše organizacije

SKUPNE ZADEVE.

Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji.

(Dalje in konec.)

IX. Izvedba sklepa o »Državnem posvetovalnem odseku«.

Predsednik tov. M. Hajny, podpredsednik P. Skalický, tajnik Jos. Závoda in referent Smrtka so poverjeni, da bi na temelju direktive, ki jo je predlagal tov. Jos. Smrtka, se takoj posvetovali z zastopniki Lehrerbunda o ustanovitvi Državnega posvetovalnega odseka*.

Do te dobe, dokler se ne izvoli izvrševalni odbor odseka, ga bodo tvorili predsedniki in tajniki Zveze in Lehrerbunda. — Tov. dr. A. Kanarek opozarja, naj bi dogovorjene akcije bile skupne in da naj bi niti Zveza niti Lehrerbund ne podvezemali nikakih svojih posebnih akcij, ki bi bile v nasprotju s skupnim sklepom. — Tov. St. Nowak predlaga, da naj bi bila o skupnih akcijah izdana tako od Zveze kakor od Lehrerbunda enaka poročila. — Tov. Hajny opozarja, da naj bi se nobena organizacija s svojimi predlogi ne obračala direktno na Lehrerbund, temveč vedno na Zvezo.

X. Učiteljeva državljanska svoboda in svoboda prepričanja.

Referent tov. B. Skala poudarja predvsem, kaj je namen referata, pokazati namreč, kako je državljanska svoboda in svoboda prepričanja, z osnovnimi državnimi zakoni zagotovljena med učiteljstvom le na papirju in to dokumentirati je treba ravno v letu 1915, ko se vrši petstoletnica smrti velikega mučenika za svobodo vesti in prepričanja, mistra Jana Husa.

Na to je na temelju odgovora na vprašalne pole, razposlane vsem organizacijam v Zvezi, od katerih jih je s Češkega odgovorilo 44, z Morave 2 in iz Šlezije ena, podal obširno poročilo, kako se z zakoni, odredbami in prakso krši državljanska svoboda in svoboda vesti učiteljstva, podaja posamezne osebne slučaje in označuje nazadnjaške težnje in sredstva proti njim, v kolikor se tiče državljanov, učiteljstva in tiska ter naznačuje pot za izboljšanje. Na to predlaga:

1. V vseh deželnih učiteljskih organizacijah, združenih v Zvezi slovanskega učiteljstva v Avstriji, naj se na temelju posebne vprašalne pole nabere material iz posameznih dežel, kako se z zakoni, odredbami in prakso krši učiteljeva državljanska svoboda in svoboda prepričanja. Ta material naj se izroči danes izvoljenemu referentu od posameznih deželnih organizacijah najkasneje do 31. maja 1914.

2. Iz tako nabranega materiala naj se za leto 1915 sestavi brošura, v kateri bo s fakti dokumentirano, kako se učitelju krtiljo pravice in se ga omejuje v prepričanju, učitelju, od katerega vsakdo zahteva, da bi vzgajal in izobraževal svobodne državljane.

Prvi predlog se sprejme, o drugem se bo po predlogu tov. Szada sklepalo na drugi odborovi seji. Za referenta je izvoljen tov. B. Skala. Direktiva za zbiranje materiala bo poleg prvotne vprašalne pole referat tov. B. Skale, ki ga poda na zborovanju Zveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani in tozadevna interpelacija v »Češkem Učitelju«. — Predsedujoči podpredsednik tov. P. Skalický se zahvaljuje referentu za obsežni referat in za veliko delo, ki je s tem združeno.

XI. Slučajnosti.

1. L. 1914. bo v Lipskem pod protektoratom saškega kralja napravljena mednarodna razstava knjižne obrti in grafike. V oddelku »Šola in knjižna obrt« naj bi bila z razstavo najvažnejših pedagoških časopisov sveta podana obširna slika mednarodnega pedagoškega strokovnega tiska. Na poziv prirediteljev se je sklenilo, da bi potom Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji se reprezentirale vse deželne organizacije, v Zvezi združene, z vsem svojim tiskom. S pripravljanim delom je poverjeno predsedništvu. Obenem je sprejeto, da bi za leto 1918 se pripravljala razstava vsega slovanskega pedagoškega tiska in literarnega dela učiteljstva.

2. Proti sankcij predloga Koliskovega bo zopet spisan poseben memorandum in predan vsem slovanskim poslanskim klubom.

3. Po referatu tov. M. Vitkoviča o predlogu Jednote češkega učiteljstva na Nižjem Avstrijskem, da bi se delalo na to, da se doseže enakovrednost maturitetnih izpričeval s preparandij z maturitetnimi izpričevali iz srednjih šol in da bi tako učitelji mogli biti sprejemani za redne poslušalce visokih šol, se je sklenilo, pred-

* Ta sklep izvesti ni bilo mogoče zaradi nepriznanosti funkcionarjev Lehrerbunda na Dunaju. Opomb. ref.

log predložiti v pretres v Državnem posvetovalnem odseku.

4. Tov. B. Skala predlaga, da bi v letu 1915. vršil v Pragi šoh slovanskega učiteljstva ob priliki mednarodnega kongresa učiteljskega, ki je že določen za Prago. Tov. St. Nowak pozdravlja ta predlog, ki je bil soglasno sprejet. Tov. Jos. Smrtka se zahvaljuje za to odločitev in upa, da bo mogoče v Pragi v letu, ko se bo češki narod spominjal osvoboditve duha v duhu Husa, pozdraviti kar največje število slovanskega učiteljstva. Pripravljajna dela izvedejo deželne organizacije na Češkem.

5. Sprejet je bil predlog predsedništva, da bi se bodoči občni zbor Zveze vršil leta 1914 v Lvovu.

6. Tov. St. Nowak opozarja na poljske izdelke peres v Galiciji in prosi, da bi to slovansko podjetje organizacije, v Zvezi združene, podpirale.

Tov. Jos. Smrtka pozdravlja ta poziv in prosi, da bi se ta misel razširila tudi na druge obrtne izdelke slovanske potom medsebojne zamene cenikov slovanskih izdelkov in potom opozarjanja.

7. Na predlog tov. G. Stalmacha se deželne organizacije še enkrat opozore, da bi svoja izvestja pošiljale vsem članom Zvezinega odbora.

Na to je bila zaključena seja, ki je trajala dva dni, skupaj celih 16 ur.

Iz vodstva Zaveze.

S I. odsvetvene seje upravne dobe 1913/14 (18. septembra 1913).

1. Proslava 25letnice obstoja naše Zaveze se je izvršila v dneh 6. in 7. septembra t. l. nad vse pričakovano sijajno. V gmotnem in moralnem oziru je kar najkrajše uspel učiteljski jubilejski koncert, vrlo učinkujoče pa je bilo istotako slavnostno zborovanje.

2. Vsem naprednim listom se je odposlala javna zahvala ob priliki naše zadnje XXV. glavne skupščine.

3. V posebnih dopisih se je izrekla laskava zahvala tudi vsem onim, ki so dejansko pripomogli, da se je završil naš srebrni jubilej tako veličastno. Take pismene zahvale so dobili:

a) ljubljanski občinski svet za soglasni sklep, po katerem je prejela Zaveza 500 K v svrhu pokritja izrednih jubilejnih stroškov; b) častni predsednik dr. Ivan Tavčar za pozdravilo na slavnostnem zborovanju in na banketu, kakor tudi kot predsednik narodno-napredne stranke na Kranjskem, kateri člani so se mnogoštevilno udeležili naših priredb; c) tovariš Fran Marolt kot neumoren in izboren pevovodja slavnostnega koncerta; d) gospa Mira Costaperaria kot odlična koncertna solistka; e) brata Anton in Ivan Trost za umetniško sodelovanje na klavirju oziroma na gosli; f) »Glasbena Matica v Ljubljani« za prepustitev dvorane učiteljskemu pevskemu zboru pri glavni binokotni pevski vaji in za dovoljenje ponatisov pri slavnostnem koncertu petih M. Hubadovih narodnih pesmi; g) gospica Jerica Zemljan kot voditeljica gojenk kuharskega tečaja za izbornu priredbo banketa; h) gospica Jerica Dolenc za predprodajo vstopnic k slavnostnemu koncertu; i) »Ljubljanska kreditna banka« za nakazano vsoto 50 kron.

4. Skupno se urede dohodki in stroški splošnega računa letošnjega slavlja Zaveze. Da se upravnemu odboru, ki zboruje o božiču, predloži popolni račun, se sklene, da se v »Učit. Tovarišu« opomni imenoma še vsa ona učiteljska društva, ki doslej še niso odposlala svojih prispevkov. Navzočemu tovarišu Franu Škulju, blagajniku slavnostnih prireditev, se izreče za trudaljubivo vodstvo blagajne najsrčnejša zahvala.

Z II. odsvetvene seje upravne dobe 1913/14 (19. oktobra 1913).

1. Njega c. in kr. Visokost nadvojvoda — prestolonaslednik Franc Ferdinand je odposlal z Dunaja na vdanostno izjavo povodom XXV. naše skupščine brzojavno zahvalo.

2. Istotako je prejela Zaveza uradnim potom Najvišjo zahvalo na vdanostno izjavo, katero je poslala povodom slavnostnega zborovanja ob 25letnici Njega c. in kr. apostolskemu Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I. v Ischl.

3. »Zvezi slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem« se sporoči, da »Narodni list« zadnje čase sploh ne prinaša naših obvestil. Konstatira se tudi, da »Potopnik« ni niti z besedico omenil našega slavlja.

4. S I. oktobrom t. l. je prevzel upravništvo »Učit. Tovariša« ljubljanski učitelj Fran Marolt. Zavezin predsednik in blagajnik sta podpisala vse knjige, predno so se izročile novemu upravniku.

5. Zaveza je pristopila k čekovnemu prometu.

6. Ljubljanski »Sokol« je praznoval ravnokar petdesetletnico svojega obstoja. Zavezo je zastopal pri slavnostni seji upravni odbornik Jakob Dimnik.

7. V pripravljajni odbor »Zveze jugoslovanskih narodnih podlagi osnovanih strokovnih organizacij« stopi Zavezin predsednik, ki je že doslej zastopal Zavezo v tem odboru. Naloga delegatov priglašeni narodnih organizacij je, da dajo Zvezi konkretno obliko z jasno začetnim programom in da sestavijo pravila. O pravem pristopu Zaveze k tej novi organizaciji pa naj sklepa po predlogu upravnega odbora prihodnja delegacija.

8. Od zadnje skupščine je prejela Zaveza od načelstva »Učiteljske tiskarne« več pisem, v katerih se opozarja na nujno pokritje neplačanih računov. V poplačilo naraslega dolga so se storili že važni koraki. Delegacija je sprejela predlog, da se o načinu saniranja tega nepokritega salda podrobneje pečajo vsa včlanjena učiteljska društva. Vodstvo je preskrbelo, da je prejela tiskarna v novi upravni dobi že 3633 K 40 h; upravnikom Zvezinih listov pa se je naročilo, da naj pridno izterjujejo zaostalo naročnino.

9. »Družba sv. Mohorja« ni ponatisnila v družbenem koledarju za l. 1914. one »Izjave«, ki smo jo njej poslali. Družba nam torej neče dati zadoščenja. Zavezi ne preostaja drugoga, kakor da nastopi napram družbi z vso oostrostjo. V Zavezi združeno učiteljstvo sedaj dobro ve, kaj mu je storiti. O božiču se bo sešel upravni odbor, ki se bo o tej zadevi še enkrat natančno posvetoval.

10. Predno se vrši prva seja »Odseka za sestavo slovenskega vzgojnega programa«, se naprosi tovariš Vekoslav Selinšek kot predlagalec tega odseka, naj v enem izmed Zvezinih listov objavi utemeljevanje k temu predlogu. Na podlagi tega gradiva se bo odsek razgovarjal ter določil potrebne sklepe.

Jubilejna samopomoč.

Dne 31. oktobra t. l. je umrla naša članica gospa Karolina Pečarjeva (40. smrtni slučaj), soproga tovariša Franceta Pečarja, nadučitelja pri Sv. Marjeti. Izplačala se mu je v smislu § 3., točka a, društvenih pravil podpora v znesku 506 K.

Društveniki dobe v kratkem položnice, potom katerih naj pošljejo po § 4., točka a, za naslednji smrtni slučaj in obenem tudi letnino in upravnino za l. 1914 (2.30 K).

17. društvenikov je dobilo opomine, eden zadnjega; ako ne zadoste društvenim dolžnostim, se bo ravnalo z njimi po § 4., točka č, društvenih pravil.

Društveniki se opozarjajo, da naslavljajo vse dopise na »Jubilejno samopomoč v Krtini, p. Dob ali pa na tovariša Ivana Schmeidka, učitelja v Krtini, p. Dob, ne pa v Ljubljano.

Št. t. rsk.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Ptuj. Zborovanja se je udeležilo nad 30 društvenikov, a na novo so pristopili Anica Požarjeva, Minka Širceljeva, Dragica Kosijeva, Požar Vinko, Hajnšek Franjo, Muršec Ivan. O zborovanju Zaveze o priliki slavlja petindvajsetletnice v Ljubljani je obširno poročal tovariš Anton Ogorelec ter žel za svoje poročilo vsestransko pohvalo. V zadevi učiteljske podpore v znesku po 1,200.000 kron se strinja društvo s sklepom Zveze. V odbor za reformo ljudskega šolstva so se izvolili tovariši Anton Ogorelec, Oskar Žolnir in Marko Lešnik. Prihodnje zborovanje dne 4. decembra!

I. K. Šmarsko-rogaske učiteljsko društvo je zborovalo dne 16. t. m. v šmarski deški šoli. Udeležba je bila z ozirom na kislno vreme še precej ugodna. Predsednik pozdravlja v presrčnih besedah novega uda tov. Milana Vaudo, zač. učitelja v Šmarju. Spominja se na to draginjske doklade in zaslug, ki jih ima za doklado naša stanovska organizacija. Poziva, naj se udje tem trdnje oklenejo društva in pridno posečajo zborovanja. Po čitanju zapisnika in dopisov je poročal tov. Šumper o odborovi seji Zveze in glavni skupščini Zaveze. Povedal nam je mnogo zanimivih podrobnosti, katerih nismo našli v tiskanih poročilih. Sprejelo se je nekaj predlogov, tihočih se spomenika pokojnemu tov. Trafeniku. Prihodnje zborovanje se vrši dne 1. svečna 1914 v Šmarju. Na dnevnem redu bodo volitve in predavanje tov. nadučitelja Zidarja iz Lemberga o hipotezi: »Ni luči, ne barve, tudi ne magnetizma in ne elektrike.« Predavateljeva oseba nam zagurava izreden duševen užitek in je torej pričakovati obilne udeležbe.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 13. novembra t. l. v Slov. Bistrici. Udeležba je bila takrat sijajna, pač znak stanovske zavednosti in pa posledica veselja nad vsaj deloma uresničnim upom od strani dežele. Predsednik prav toplo pozdravlja navzoče in izraža veselje nad toliko udeležbo, omenja dejstvo, da gre za slavnost pridobitvi draginjske doklade v obilni meri organizaciji, ter vzpodbuja k nadaljnjemu delovanju, zakaj le v slogi je moč. Vsak, ki stoji morda še

zunaj organizacije, naj ji pristopi in naj ne čaka križem rok na sad, ki so ga pridelali drugi. — Nadalje se spominja predsednik tragične smrti preminulega, dolgoletnega, neumorno delavnega člana M. Vršiča in pa velezaslužnega deželnega odbornika prof. Frana Robiča. Starejšim učiteljem je ta še v dobrem spominu kot bivši pravičen nadzornik, deželni odbornik pa kot mož, h kateremu se je mogel sleherni učitelj zateči v dobri nadi uslišanja, če je potreboval njegove pomoči. — V znak žalosti vstanejo navzoči s svojih sedežev. — Ko se na to zadnji zapisnik prečita in pristop društva nove članice tov. Angele Sabatijeve na znanje vzame, se še prečitajo razni dopisi in društvo tihoče se objave v »Učit. Tovarišu«. V razgovor je prišel tudi nečlaven napad na osebo našega okr. nadzornika, ki ga je bil zagrešil neki nezadovoljnej v 221. številki »Slov. Naroda«. V tej zadevi je društvo primerno ukrenilo in enoglasno obsodilo očitana v dotičnem članku. — Med člane se razdeli brošura: »Dejanja govore«, Marsikateri član je vzel s seboj po več komadov, da jih razdeli doma med ljudstvo. Na poziv Zveze je bila dne 29. oktobra 1913 v Slov. Bistrici odborova seja, na kateri se je pogovarjalo o ključu za razdelitev draginjske doklade za 1914.

Delegat tovariš Ljudevit Varl poroča o slavnostnem zborovanju in delegacijskem zasedanju Zaveze v Ljubljani. »Ali Wider — ali Kruljec?« — O tem aktualnem vprašanju je poročal tov. Ant. Špan. Navedel je hibe in vrline obeh knjig; po daljši debati se je sklenilo, ukrepati definitivno o tej zadevi povodom uradne konference za 1914. Do takrat pa naj dotični ki poučujejo v elementarnem razredu, preučee obe knjigi, da lahko, podprti s fakti iz prakse, stavijo tozadevne predloge.

Prihodnje zborovanje, obenem občni zbor, se vrši v četrtek, dne 8. prosinca 1914. Takrat pa vsi, vsi brez izjeme na krov!

R. Učiteljsko društvo za mariborsko okoličje. Zborovali smo v četrtek, 6. listopada t. l., v prostorih Narodnega doma v Mariboru. Že dolgo nas ni bilo toliko število (53) skupaj kakor takrat; privlačna sila je pač menda bila točka dnevnega reda o stanju regulacije naših plač. Tov. predsednik se začetkom zborovanja v ginljivih besedah spominja umrlega društvenega častnega člana, deželnega odbornika Fr. Robiča, ter pozivlja vse navzoče, da se v znamenje sožalja dvignejo s svojih prostorov. Slava njegovemu spominu! Po običajnem pozdravu svojih tovarišev in tovarišic ter novega mladega člana tov. Karla Čepiča preide tov. preds. k točkam dnevnega reda, izmed katerih omenjamo najvažnejše. — Da se na prihodnji okrajni konferenci lahko predlaga uvedba Widrovega »Mojeva prvega berila« ali Krulčeve »Čitanke«, se oglasijo tov. Lasbacher (Ruše), Pestevšek (Slivnica) in Robnik (Sv. Jurij), katerih naloga bo, da preštudirajo obe knjigi in nam na enem prihodnjih zborovanj poročajo o njih vrednosti in uporabnosti. — Kar se tiče naloga Zveze, sklicati zborovanje ali odborovo sejo, društva v zadevi predlogov za razdelitev drag. doklade, nam pojasni tov. predsednik, da mu to zaradi prepozne sprejema dopisa ni bilo mogoče, vendar pa je on na svojo roko vse ukrenil in nam o svojem delu poda podrobno sliko, s katerim smo se vsi strinjali. — Stari in mladi so posegli v debato, kako se naj pravično razdeli nam prisojenih 1,200.000 K — kolikor glav, toliko misli, a končno vendar z veliko večino prodere po tov. M. Lichtenwallnerju stavljeni sledeči predlog: »Učit. društvo za mariborsko okoličje sklene, naj se Lehrerbund ozira na to, da se namerjena draginjska doklada razdeli edino po službenih letih, tedaj po načrtu deželne odbora.« Tov. M. Lichtenwallner se v lepih besedah zahvali delavnemu našemu predsedniku za njegovo neumorno delovanje v odboru Zveze in Lehrerbunda. Klici: živijo! — Da se dohodninski davke ne bo kakor dosedaj več predpisoval samovoljno, predlaga tov. Mejovšek star., naj se učiteljstvo udeležuje volitev v odbor za odmerjenje dohodninskega davka in naj se voli po možnosti v njega tudi en učitelj. — Ker je o delegacijskem zborovanju v Ljubljani bilo obširno poročilo v Učit. Tovarišu, nam omenja delegat tov. Karel Pestevšek samo stanje stanovskih časnikov in pozivlja tovariše k pridnemu naročevanju in plačevanju teh listov. — Za prihodnje zborovanje se določi prvi četrtek prihodnjega leta.

Književnost in umetnost.

Vojvodina Štajerska. Učencem spodnještajerskih ljudskih šol v ponavljanje učne snovi in domoznanstva sestavil Jos. Mešiček, nadučitelj v Sevnici. — III. popravljena izdaja. — Cena 40 vin. — Str. 61. — Založila Goričar & Leskovšek v Celju. — Tiskala Zvezna tiskarna v Celju

1913. — Tovariš Meščiček je opravil hyale vredno delo, ko je spisal to knjižico, ki je izšla sedaj že v tretji izdaji, kar je na našem znanstvenem - knjižnem polju pač jako redek dogodek. — Prvi del obsega zemljepisni opis Štajerske, v drugem delu so zbrani statistični podatki, tretji del govori o Avstrijsko - ogrski monarhiji, v četrtem delu pa čitamo črtice iz štajerske zgodovine. Dovolj snovi, lepo izbrane in obdelane, na majhnem prostoru. Knjižica bo torej popolnoma služila svojemu namenu. A ni treba, da ostane samo doma na Štajerskem, razširi naj se tudi po ostalih slovenskih deželah, oziroma šolah, kjer jo bo mladina s pridom čitala. — Namenu knjižice odgovarja tudi jezik, izražanje je preprosto in umljivo. Ali je prav Štajer (str. 3) ali Štajersko? Železnica drži (str. 33), ne vodi (str. 32). In nekaj drugih malenkosti. Tudi interpunkcija ni povsem točna. Toda to bi bila naloga korektora, zato pa ne iščimo dlake v jajcu! — Knjižico na vse strani toplo priporočamo!

Gl.
»Glasbena Matica« v Ljubljani pripravila velik koncert v proslavo spomina slovenskih skladateljev br. dr. Benjamina in dr. Gustava Ivavica. — Koncert se vrši v nedeljo dne 14. decembra. — Ta koncert bo za slovensko glasbo zgodovinskega pomena, ker bo pokazal zasluge obeh bratov Ivavcev za razvoj slovenske glasbe v zadnjih 60. letih.

Kosi Anton, Božidar Flegerič. (Življenjepis in pesmi). Naš marljivi tovariš A. Kosi, nadučitelj v Središču na Štajerskem, je izdal knjižico pod gorenjim naslovom, in to o priliki letošnjega odkritja spominske plošče Flegeričeve in njegovega nagrobnika. Štajerski učitelji ob Dravi in Muri so dobro poznali pokojnega Flegeriča; že zato jih bo zanimalo kaj več zvedeti o tem zanimivem možu in čitati njegove pesmi, ki so bile doslej nepristopne. — Knjižica stane s poštnino vred 50 h, ki jih je poslati na naslov avtorjev. Čisti dobiček pojde za nagrobnik.

Popotnik objavlja v svoji 11. številki to vsebino: 1. Pav. Flere; Začetni pouk v delovni šoli. 2. Makso Pirnat; Vzgoja čustva in volje. (Konec.) 3. Ana Pfeifer; Povest s pesmicami, ali kako smo ponovili šolske pesmi. 4. Evgen Sajovic; Učna osnova in inštrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na realnih šolah. (Dolge.) 5. Književno poročilo: Ocene. Novosti. 6. Razgled: Pedagoški paberki. Šolska higijena. Skrb za obrambo mladine. Šolske in učiteljske vesti. Srednje in višješolski vestnik. Inostransko šolstvo. Prosvetna kronika. Rzne vesti. Mala poročila. — upravništvo pravi: »Tej številki so priložene pošne nakaznice. Prosimo, blagovolite se jih takoj poslužiti, zakaj 12. številko ustavimo vsem onim, ki so naročnino za delj na dolgu. Po eni strani ubijajo »Popotnika« naši nasprotniki, po drugi pa lastni pristaši z neplačano naročnino. Komur je mar obstoj edinega slovenskega pedagoškega lista, naj zastavi vse moči, da da se list širi in tudi — plačuje.« — Uvažujte te besede!

Srednješolski vestnik.

† Srednje šole v Zadru zaprte. V mestu Zadru so zavoljo škrlatinke zatvorili vse srednje šole.

† Novi predpisi za izpite telovadnih učiteljev na srednjih šolah. Naučno ministstvo je izdalo nove strožje predpise za izpite kandidatov za telovadni pouk na srednjih šolah. Ti novi predpisi bodo imeli za posledico tudi izpopolnitev dveletnih učnih tečajev za telovadne učitelje na univerzah. Poleg dosedanjih predmetov: metodike, telovadnega in plavalnega pouka, teorije in sistematske telovadbe, kakor tudi telovadne zgodovine in literature borenja in drugih telovadnih vaj se bo v bodoče zahtevalo pri izpitih za telovadne učitelje temeljne nauke anatomije in fiziologije človeka, telesno vzgojo (dietsko in higieno telesnih vaj v raznih življenjskih dobah), kakor tudi znanje o prvi pomoči pri nezgodah. K izkušnji se sme dustiti samo kandidat v starosti od 22 do največ 30 let, ki imajo popolno telesno sposobnost za telovadnega učitelja, zrelotno izpričevalo kake srednje šole (učiteljska) in ki so obiskovali dveletni tečaj za telovadne učitelje. Zahteva se tudi obisk kakega kolegija o pedagogiki, o fiziologiji, kakor tudi o šolski higieni (higienični pedagogiki) in izpričevalo o kolokvijih v teh predmetih. Zahteva se nadalje tudi obisk kakega plavalnega tečaja. Aprobacija pri izpitu usposoblja kandidate za učna mesta na deških srednjih šolah, na moških in ženskih učiteljskih ter za ženske kandidatnje za učna mesta na deških srednjih šolah (dekliskih licejih) in ženskih učiteljskih. Taksa za telovadni izpit znaša 30 K, za ostale usposobljenostne izpite 25 K.

Politiški pregled.

* **Službena pragmatika in uradništvo.** Deputacija tržaškega uradništva je bila pri notranjem ministru Heinoldu, da mu priporoči uvedbo uradniške službene pragmatike in pa uvedbo pristaniške doklade. Potem je bila deputacija sprejeta tudi od vodje finančnega ministrstva. Oba sta se jako zanimala za zadevo. V dunajskih parlamentarnih krogih se je govorilo, da se v Trstu pripravljajo splošen štrajk uradništva in z njim solidarnega delavstva, ako vlada ne ugodni kmalu zahtevam uradnikom. Kakor se zdi, pa je vlada odločena, da čimprej uvede službeno pragmatiko.

* **Avstrijski dolg.** Dolg Avstrije brez Ogrske znaša 12.471.149.502 K. Še neplačane obresti 493.288.931 K. — V letu 1912 se je dolg povečal za 230.477.278 K.

* **Srbski državni dolg.** Meseca oktobra letos je Srbija odplačala državnega dolga 20.145.050 dinarjev. Monopolski dohodki so pa znašali ta mesec 35 milijonov 256.792 dinarjev.

Slovenska Šolska Matica.

Publikacije za l. 1913 bodo izšle meseca decembra. Tri knjige so že dotiskane in tudi letopis bo kmalu gotov; zato prosimo p. i. gg. poverjenike, da se požurijo s pobiranjem naraočnine, da nam bo mogoče sestaviti imenik članov. Na Kranjskem nam primanjkujejo tile poverjeniški okrajji: Črnomelj, Metlika. — Sodražica. — Kranj, Škofja Loka, Poljanska dolina, Selška dolina. — Krški okraj. — Ljubljanska okolica. — Logatec (Cerknica, Lož.) — Novomesto. — Ilirska Bistrica, Vipava. — Na Štajerskem: Celjska okolica. — Gornji grad. — Kozje. Laško (desni savinjski breg). — Sv. Lenart. — Marenberk. — Maribor (deloma). — Mariborska okolica (desni Dravski breg). — Ormož. — Slovenska Bistrica. — Na Goriškem: Bovec. — V Istri: okraj Koper; Kastav (mesto); Kastav (okraj); Kvarnerski otoki. — P. n. poverjenike imenovanih okrajjev najvljudneje prosimo, da nam pošljejo imenik in članarino najkasneje do 5. decembra. Odbor.

Kranjske vesti.

Kmetijska šola na Grmu priredi za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju dreves, v cepljenju in gojitvi dreves v drevesnici itd., praktični sadjarski tečaj, ki bo trajal od 15. januarja do 15. maja 1914. V ta tečaj se sprejme 6 učencev v starosti od 16 let naprej. Sadjarski vajenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K nagrade na mesec. Nekolkovane prošnje, ki jim je priložiti izpustnico ljudske šole, krstni list ali pa domovnico, je vložiti na raznatelstvo kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija — Kranjsko) do 14. decembra 1913.

— **Nova šola.** Deželni šolski svet je sporazumno z deželnim odborom sklenil, da se ustanovi za občino Zažar v vrhniškem okraju in za hiši št. 28 in 29 v Smrečju nova enorazrednica v Zažarju. V to svrhu sistemizirajo tudi novo učno mesto.

— **Ljudsko šolstvo.** Na mesto obolelega učitelja Andreja Pogačarja je imenovan za suplent na deški ljudski šoli v Kamniku Maks Juvan, bivši suplent v Komendi. — Abs. učit. kandidatinja Berta Maroltova je imenovana za pomožno učiteljico na petrazredni zasebni dekliskih ljudski šoli »Mladika« v Ljubljani. — Za suplentino v Hrušici je imenovana namesto obolele učiteljice Marije Kraljeve bivša provizorična učiteljica v Borovnici Albertina Bajdičeva, na njeno mesto pa pride v Borovnici absolvirana kandidatinja Marija Petričeva. Za suplentino v Dobrovi je imenovana namesto obolelega nadučitelja Franča Fabince absolvirana kandidatinja Kristina Rogarjeva. — V brezplačno prakso je vstopila na četrti mestni slovenski deški šoli v Ljubljani absolvirana kandidatinja Josipina Likozarjeva. Za provizorično učiteljico v Ribnici je imenovana absolvirana učiteljska kandidatinja Josipina Obermanova.

Štajerske vesti

— **Razdelitev draginjske doklade štajerskemu učiteljstvu.** — V zadnji številki »Učit. Tovariša« smo čitali, da se odborniki štajerskega Lehrerbunda na odborovi seji, ki se je vršila 3. novembra t. l. v Gradcu ob polnoštevilni udeležbi vseh odbornikov — navzoči so bili tudi vsi štirje slovenski odborniki — glede ključa, po katerem naj bi se naj razdelila draginjska doklada, niso mogli zediniti. Kocka glede določitve ključa za razdelitev draginjske doklade za leto 1914 pade šele na prihod-

nji seji štajerskega Lehrerbunda, ki se vrši v par dneh. Kakor govore, pa prideta takrat v poštev in pretres le dva ključa, ki sta bila predlagana od dveh nemških tovarišev Gradčanov, in sicer od tovarišev Melzerja in Otterja. Nad vse zanimiv pa je bil na zadnji seji Lehrerbunda trenotek, ko so po razglasitvi predloga tovariša Melzerja vstali vsi zastopniki štajerskega slovenskega učiteljstva ter izjavili, da se ključ, ki ga imajo ti predlagati po naročilu vsega štajerskega slovenskega učiteljstva, ujema skoro povsem s ključem tovariša Melzerja. Po ključu tovariša Melzerja bi baje dobila vsaka učna oseba kot draginjsko doklado 40 % od difference njenih dosedanjih skupnih službenih dohodkov in istih dohodkov, katere bi imela danes vsaka učna oseba, ako bi bil danes neveljavljen svoj čas od štajerskega deželnega odbora sporazumno s štajerskim Lehrerbundom izdelan plačilni načrt. Po ključu tovariša Otterja pa bi se naj draginjska doklada za leto 1914 baje razdelila nekako tako, kakor se je razdelila ona za leto 1913. — Razen teh dveh ključev je bilo predloženih še več drugih, ki pa so šli v — koš. — Ta dva ključa sta bila torej ocenjena kot najboljša.

Deželna šolska oblast pričakuje gotovo od učiteljstva ključ, po katerem bi se izvršila razdelitev draginjske doklade na preprost način, brez mnogega računanja, deželna šolska oblast pričakuje od učiteljstva ključ, ki bo odločno in naravnost povedal vsoto, koliko dobe kot draginjsko doklado n. pr. učiteljice ženskih ročnih del, definitivni samski učitelji itd. In takšen ključ je predlagalo Učiteljsko društvo za ormoški okraj na odborovi seji »Zveze štajerskega slovenskega učiteljstva«, ki se je vršila dne 1. novembra t. l. v Celju. Ker je ključ precej zanimiv in bi utegnil zadovoljiti pretežno večino učnih oseb, naj ga tu navedemo. V koliko skupin v kakšne skupine so razvrščene vse učne osebe, z ozirom na razdelitev draginjske doklade in koliko bi po tem ključu dobila draginjske doklade vsaka učna oseba, kaže naslednja razporedba:

Skupina	Učne osebe	Draginjska doklada
1	učiteljice ženskih ročnih del	100 K
2	provizorični učitelji in provizorične učiteljice	150 K
3	omozene definitivne učiteljice	200 K
4	samski definitivni učitelji in samske definitivne učiteljice	300 K
5	oženjene definitivne moške učne moči, definitivni učitelji vdovci, definitivne učiteljice vdove	500 do 600 K

Ker pa so potrebščine onih, ki so že več let oženjeni ali vdoveli, in potrebščine samskih moških učnih oseb neovrgljivo večje od potrebščin onih, ki so manj časa oženjeni ali vdoveli, oziroma od potrebščin ženskih samskih oseb, bi bila priporočljivejša naslednja razdelitev draginjske doklade:

Skupina	Učne osebe	Draginjska doklada
1	učiteljice ženskih ročnih del	80 K
2	provizorične učiteljice	120 K
3	provizorični učitelji	150 K
4	omozene definitivne učiteljice	180 K
5	samske definitivne učiteljice	260 K
6	samski definitivni učitelji	340 K
7	oženjene definitivne moške učne moči, definitivni učitelji vdovci, definitivne učiteljice vdove, katerim vsem še do 1. januarja 1914 od dneva poroke ni preteklo 10 let	400 K
8	oženjene definitivne moške učne moči, definitivni učitelji vdovci, definitivne učiteljice vdove, katerim vsem je od dneva poroke do 1. januarja 1914 preteklo več nego 10 let	700 do 800 K

Po tej razdelitvi bi bile draginjske doklade deležne vse učne osebe brez izjeme in brez ozira na krajevni razred šole, na kateri službujejo po stanju 1. januarja 1914. — Ali bi ne bilo umestno, da bi vse učiteljstvo, osobito pa slovenski odborniki štajerskega Lehrerbunda o tem ključu razmišljevali in svoja tozadev-

na mnenja poslali pred odločitvijo štajerskega Lehrerbunda, torej takoj ali naravnost predsedniku Zveze in podpredsedniku štajerskega Lehrerbunda, tovarišu J. Rajšpu, nadučitelj v Ormožu, ali pa vodstvu Lehrerbunda v Gradcu? *

Splošni vestnik.

Slovenskemu učiteljstvu in mladino-ljubom sploh. Društvo »Branibor« je izdalo z velikanskimi žrtvami II. letnik koledarčka slovenski mladini (za leto 1914). Koledarček je po obliki in vsebini mnogo popolnejši kot je bil I. letnik. Oziralo se je tudi na praktično stran, ter ima koledarček poleg zanimive vsebine tudi imenik součencev, urnik in beležnike. Cena mu je ostala neznatna 20 h, s pošto 25 h, pri večjili naročbah je plačati le poštnino. Kje je vzrok, da letos prihaja tako malo naročil? Niti ena tretjina še ni naročenih. Napravite vendar mladini veliko veselje in jo pomagajte utrjevati v narodni zavesti! Nemški učitelji in razumniki kar krošnjarijo s svojimi strupenimi koledarčki tudi med našo mladino.

Razgled po šolskem svetu.

— **Roseggerjevo počestčenje po dunajskem učiteljstvu.** Štajerski nemški pesnik Peter Rosegger je praznoval 31. julija t. l. svojo sedemdesetletnico. — Tem povodom ga je dunajsko učiteljstvo počastilo v znak hvaležnosti za njegovo delovanje v prilog nabiranja milijonov kron v svrhu nemškega šolskega društva temu poklonilo lepo in drago darilo. — Predlog za počestčenje je izprožila v dunajskem učiteljstvu pisateljica in učiteljica francoščine Terezija Schaferjeva; izvršil je pa to delo učiteljski odbor, broječ 21 udov z načelnikom H. Lannerjem, meščanskošolskim ravnateljem. — Udanostno addresso na Roseggerja je podpisalo 6543 učiteljev in učiteljic. Ker broji Dunaj 21 okrajev, je vsak okraj posebe oddal svojo spominsko mapo v lepo umetno izdelani kaseti, ki jo nosi elegantna mizica iz palisanderskega lesa. — Podpisane pole so z okraski olepane. Besedilo adrese je spisal učitelj Rudolf Hawel, in nadučitelj Anton Malinski jo je kaligrafično utvoril. — Pokrov umetne omarice krasi pesnikovo ime »Dr. Peter Rosegger« in imenidatelja »Die Wiener Lehrerschaft« (Dunajsko učiteljstvo). Letnice 1843—1913 venča lavorov venec, izrezljan po navodilu učitelja-akademičnega slikarja Vinka Hawlička, predstavljajoč »Dunaj, videvan od Nussberga«. (»Wien vom Nussberg aus gesehen.«) Izrezljana je tudi »Roseggerjeva gozdna šola« (»Roseggers Waldschule«). Umetno omarico in mizo je napravila dunajska tvornica tverdka F. W. Papke. Lepo darilo je Rosegerja in njegovo obitelj veselo presenetilo. Roseggerjeva hčerka Anka je pisala oduševljeno pismo odborovemu načelniku ravnatelju Lannerju, v katerem izjavlja, da je kasetna miza in vse drugo najdragocenejše in najumetnejše darilo, ki ga je njen oče prejel za sedemdesetletnico. Pesniku Roseggerju je v dan jubileja poklonila to darilo dunajska učenka, ki je njegova vnukinja, v imenu dunajskega učiteljstva. — Rosegger je tem povodom poslal načelniku učiteljskega odbora sledeče pismo: »Hochgeehrte Herren! — Ich kann nicht sagen, wie sehr die grossartige Huldigung der Lehrerschaft Wiens mich bewegt. Von der Wucht all der Ehrungen fast zerdrückt, vermag ich nichts zu sagen als Dank, innigen Dank. — Sowie Euer Baustein für den Deutschen Schulverein einen Segen in die Zukunft trägt, so wird die fürstlich prachtvolle Ehrengabe meinen Nachkommen eines der wertvollsten Denkmale sein, wie sehr der alte Peter Rosegger die Volksschullehrer geschätzt, geliebt hat und wie überreich sie es ihm vergolten haben. — Weil es nicht möglich ist, den 6000 Lehrern und Lehrerinnen besonders die Hand zu drücken mit Ehrerbietung, so fasse ich hier meinen Dank

* Po informacijah, ki jih je dobilo v tej zadevi uredništvo, je ta ključ za razdelitev draginjske doklade med štajersko učiteljstvo predložil nadučitelj tov. Ivan Zolnir Ormoškemu učiteljskemu društvu, ki ga je v svoji odborovi seji dne 31. okt. t. l. sprejelo. V odborovi seji Zveze slovenskih štajerskih učiteljev, ki se je vršila dne 1. novembra t. l. v Celju, pa je bil ta ključ odklonjen, pač največ zaradi tega, ker bi po njem ostal še nadalje razloček med krajevnimi razredi, čemur se slovensko štajersko učiteljstvo najbolj protivi. Katero direktivo so v tem oziru od štajerske Zveze dobili slovenski odborniki štajerskega Lehrerbunda, je bilo objavljeno že v 45. številki »Učit. Tovariša«. Organizirano slovensko štajersko učiteljstvo je torej v tem oziru izreklo svojo sodbo in je za zdaj vsak nadaljni nasvet v tem oziru odveč. Uredn.

nur in dem einen Wunsch zusammen, Staat und Volk möchten stets gedenken, was der Volksschullehrer für Reich und Menschheit bedeutet. Euer dankbarer Peter Rosegger.« — Prilicno je dunajsko učitelstvo nabralo 4000 K v svrhu tega Roseggerjevega počestjenja. Od te vsote se je določilo — po odbitih stroških — 2000 K za nemško šolsko društvo (Deutscher Schulverein) za en kamen k Roseggerjevi zbirki in ostanek — nad 1000 K — za »Besiedlungsfond Südmarke«. — A. Leban, Komen.

Zadnje vesti.

STAVKA NA GOZDARSKI AKADEMIJI.

Zagreb, 20. novembra: Tu stavkajo gozdarski akademiki, ker je profesor Hirc prišel na akademijo na nelegalen način.

STAVKA BOLGARSKIH UČITELJEV.

Sofija, 20. novembra: Velik shod bolgarskih učiteljev je zahteval od vlade, da jim izplača plače, ki jih že več mesecev niso dobili. Ako vlada do 30. decembra tega ne stori, prično učitelji štrajkati.

OTVORITEV GRŠKIH ŠOL V BITOLJU.

Solun, 20. novembra: Srbska vlada je sklenila, da se smejo grške šole v Bitolju zopet otvoriti, a le pod pogojem, da mora biti srbsčina obligatni predmet na vseh šolah.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V sežanski okraj: Poročilo smo za današnje številko prejeli prepozno. Porabimo danes teden. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Upravništvo prireja novo knjigo naročnikov. Naslovi cenjenih naročnikov so posneti iz letošnjega Popotnikovega koledarja. Kdorkoli ne bi radi naslova lista redno prejemal, naj naznani po dopisnici n. pr. svoj **načinčni naslov, zlasti pošto**, po kateri ga prejema.

Upravništvo prosi ponovno vse cen. naročnike, zlasti one, ki dolgujejo za več let, naj se zavedajo svoje dolžnosti. Kdor dolguje za več nego leto in ne poravnava zaostale naročnine naenkrat ali v obrokih, se mu list brezobzirno ustavi, dolg pa izterja, kajti z golimi obljubami in simpatijami se list ne da vzdrževati. — **Na ovitkih mes. nov. in dec. t. l. bo de z rdečo tin-**

to napisana suhoparna številka, ki pomenja silno neprijetno besedo »glod« ter ima veljavo do 31. dec. t. l. Ta ovitek naj vsak skrbno hrani ter ga 1. vsakega meseca pokaže svoji denarnici. Morebiti se obo vendar sprizajzita. Poskusite! Bo šlo! — **Vsa plačila naslovite na upravništvo »Učiteljskega Tovarisa«** Najceneje se plačuje po položnici. Zahtevajte jih!

Upravništvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Kdo izmed c. tovarišev ali tovarišic na Spod. Štajerskem želi

zamenjati službo

na večrazrednico. Ponudbe in naslov dotične šole (lahko brez imena) naj se pošje upravništvu »Učit. Tov.« pod šifro »P. G. 4«

Naš denarni zavod

Gesto: Kar plodonosno naložim v pomoč le sebi podarim

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga s omejenim skrbstvom.

Promet do 31. oktobra K 149.224.22.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošti oib znakab. Na prošnje brez vpošiljatve na vedenih znakab se ne odgovarja

Najzvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stiepušin Sisek.

Odlukovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razen tamburic in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, kitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastoj. V isti tovarni izhajajo strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Menjava službe.

Nadučitelj na trirazrednici v zelo lepem kraju na Dolenjskem želi vsled rodbinskih razmer zamenjati službo.

Ponudbe na upravništvo »Učit. Tov.«

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec v Gorio.

Tržaška ulica števil. 16

v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmečke sole

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Barhenti, flanele, sefiri, piketi, kanefasi, kepr.

Vse tkanine preskrbi

M. JIRSOVA

učiteljeva soproga

Platno, damaski, robci, brisače, rjuhe, vsa oprava.

lastnica ročne tkalnice v Novem Hradku nad Metnjo št. 16 (Česko).

40 m ostankov za 20 K franko.

Neugajajoče vrnite.

Učitelj tvu popust.

Vzorci franko.

Ferdinand Palovec

konces. zobotehnik

naznanja slavnemu občinstvu, da je otvoril v Ljubljani, Dalmatinska ulica števil. 5 (poleg Kmetijske posojilnice)

zobotehniški atelje

in se priporoča v obilen poset. Izdeluje umetna zobovja, zlate krone, zobe na kavčukove plošče in izvršuje tudi vsa v to stroko spadajoča popravila.

Kavarna „EVROPA“

v Ljubljani, na Dunajski cesti.

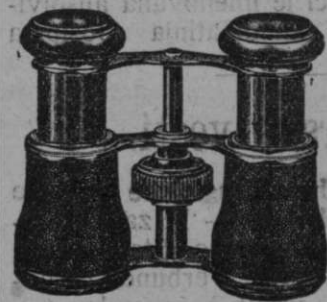
Na razpolago je »Učiteljski Tovarisk« in vsi drugi slovenski ter velika izbira tujih časopisov. — Za točno po trežbo in dobro pljačo je vedno kar najboljše preskrbjeno.

Anton Toneje, kavarnar.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.

Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna trdka!!

Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne!

Postrežba točna!

Gramofoni od K 20 — naprej, plošče od K 1-50 naprej vedno v zalogi.

Vsaki dan

otrdi to prepričanje:

nežno vonjavo, istotako fini okus, — polno zlatorujavo barvo da naši kavi edino le dobroznani, izkušeni zagrebški

»kavin pridelek pravi :Frank:« s tovarniško znamko »kavin mlinček«.

emp 126/25.644

Advokat dr. Jos. Ažman

Nov odvetnik in zagovornik.

Ljubljana

Dunajska cesta 6/1.